

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 2329/15

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט מ' מזוז

העותרת: מירה קמינצקי

נ ג ד

המשיב: משרד התרבות והספורט

בשם העותרת: עו"ד קסוטו שמוליק; עו"ד דוד יצחק; עו"ד מיה
גדניאן-זהר

בשם המשיב: עו"ד שרון רוטשנקר; עו"ד אודי איתן

פסק-דין

השופט מ' מזוז:

1. עתירה לחייב את משרד התרבות (להלן גם: המשיב) להתקין תקנות או לקבוע נהלים למניעת ניגוד עניינים בוועדות האחראיות על חלוקת פרסים מטעמו בתחום האומנות, ולהבטחת ייצוג הולם לקבוצות מיעוט הן בקרב ועדות הפרסים והן בקרב היוצרים הזוכים בהם.

2. העותרת היא משוררת ניצולת שואה המתגוררת בעיר באר שבע. לטענתה, חלוקת פרסים מכספי הציבור ליוצרים בתחום הספרות נעשית ללא אמות מידה ברורות ושקופות. מעבר לניגוד העניינים שקיים, כך נטען, בשל הקרבה הרבה בין חברי ועדות הפרסים לבין מועמדים רבים לקבלת הפרסים, הוועדות אינן ממלאות את חובתן להביא לייצוג הולם של קבוצות מיעוט בתחום התרבות. בפרט טוענת העותרת כי לא קיים ייצוג הולם ליוצרים ניצולי שואה או תושבי הפריפריה הן בקרב מחלקי הפרסים והן בין מקבליהם. הדברים נלמדים, אליבא דעותרת, מעיון ברשימות מקבלי הפרסים בשנים האחרונות, כמו גם מכמה מאמרים עיתונאיים בנושא.

העותרת טוענת כי על המשיב להידרש לפתרון הבעיה מתוקף אחריותו על חלוקת פרסים מטעמו, אך גם כרגולטור האמון על גופים רבים אחרים שמחלקים פרסים במימון ציבורי לאמנים. הסדרת תחום פרסי התרבות צריכה לשיטתה להיעשות בדרך של התקנת תקנות או נהלים שיקבעו קריטריונים אחידים וברורים להרכבת ועדות השיפוט - כאלה שיבטיחו ייצוג הולם לקבוצות יוצרים המהוות מיעוט וכאלה שימנעו ניגוד ענינים בקרב חברי הוועדות. כמו כן, היא עותרת להתקנת תקנות או לפרסום הנחיות שיבטיחו ייצוג הולם לקבוצות יוצרים המהוות מיעוט בין מקבלי הפרסים. עוד מבקשת העותרת להורות למשיב להקים ועדה אשר תבדוק את אופן הענקת הפרסים בתחום הספרות בשבע השנים האחרונות.

3. בתגובה מקדמית מטעם המשיב נטען כי יש לדחות את העתירה על הסף, בהיותה כוללנית, נטולת תשתית עובדתית מוצקה ומחמת היעדר עילה להתערבות. ראשית נטען, כי קטעי העיתונות עליהם נשענת העתירה כלל לא מתייחסים לפרסים שמחלק משרד התרבות, אלא גופים אחרים כגון משרד החינוך, מפעל הפיס, רשויות מקומיות שונות ועוד.

שנית, נטען כי המצב העובדתי שתיארה העותרת אינו תואם את המציאות. כך, טבלאות השופטים והזוכים בפרסים שחילק המשיב בתחום הספרות בשנים האחרונות מגלות מגוון רחב למדי, ומעידות שאין המדובר בקבוצה סגורה של אנשים המחלקת פרסים רק בקרב חבריה. באשר לטענות בדבר ניגוד ענינים טוען המשיב, כי בהתאם לחוק, כל הפרסים שהוא מחלק מפורסמים, ומתנהלים על-פי הוראות החשב הכללי ובהתאם לתקנונים מפורטים, הכוללים הוראות בדבר אי-תלות של חברי ועדת הפרס, הגבלות מסוימות על מינוי השופטים, הגבלות על זכייה חוזרת בפרסים וכדומה. ממילא, כך נטען, גישה מרחיבה לשאלת ניגוד הענינים תסכל הענקת פרסים, נוכח מספרם המועט יחסית של בעלי המקצוע ואנשי הרוח בתחום הספרות, אשר יכולים וחשוב מכך - מוכנים - לכהן בוועדות השיפוט השונות. בכל הנוגע למצב המגוון או הייצוג ההולם טוען המשיב, כי חלק מהפרסים הרבים שהוא מחלק מיועדים במיוחד לקבוצות אוכלוסייה שונות, כגון פרסים ליצירות בשפה הערבית או ליוצרים שהם אזרחים ותיקים. כמו כן, יצירות העוסקות בשואה יכולות להיות מועמדות לפרס ליצירה בתחום הציונות.

שלישית, המשיב טוען כי התערבות בית משפט זה בחלוקת פרסים נעשית באופן מצומצם ומינימלי ככל הניתן. הדבר נובע, בין היתר, מכך שלמשרד התרבות מסור שיקול דעת רחב לעודד יצירה בתחומים מסוימים, ואין לאף אמן זכות קנויה שיוענק פרס דווקא בתחום יצירתו. יתר על כן, אמות המידה המרכזיות להענקת הפרסים הן, ככלל, מצוינות אומנותית ואיכות היצירה, ומשרד התרבות אינו מעוניין לבסס את אמת מידה לבחירה הזוכים בפרסים על מאפייניו של היוצר במקום על מאפייני יצירתו. בתגובה מודגש עוד, כי לעומת חובת הייצוג ההולם לנשים בוועדות השיפוט, אין מקור חוקי המחייב ייצוג הולם לבני קבוצות אחרות בחברה, לרבות בני מיעוטים או תושבי פריפריה.

4. דין העתירה להידחות, בהיותה כוללנית ונטולת ביסוס עובדתי מספיק. העותרת לא הצביעה על מקרה קונקרטי של ניגוד עניינים, ולא הצליחה לבסס מסד עובדתי שיוכיח ניגודי עניינים באופן כללי בוועדות הפרסים שחילק המשיב בשנים האחרונות. ה"הוכחות" לטענותיה נוגעות לפרסים שחולקו על-ידי גופים אחרים, ומבוססות בעיקרן על קומץ כתבות עיתונאיות, שאינן מהוות תשתית ראויה בהליך משפטי.

יתר על כן, עיון בטבלאות השופטים והזוכים בפרסים בתחום הספרות מהשנים האחרונות, אשר צורפו לתגובה המקדמית מטעם המשיב, מעלה שאכן יש בהן מגוון רחב באופן יחסי, ואין שמות שופטים או זוכים החוזרים על עצמם שוב ושוב באופן שיידמה אפילו על פניו בלתי סביר או לא הוגן. בשים לב לכך שקהילות אומנות נוטות מטבען להיות קטנות יחסית, אך צפוי שהמומחים בתחום מסוים יכהנו בכמה ועדות פרסים או ישובו ויכהנו כשופטים מדי כמה שנים. בוודאי נכון הדבר לחברה הישראלית הקטנה ממילא. זאת ועוד, מתגובת המשיב עולה כי תקנוני הפרסים השונים המחולקים על-ידו הנהיגו שורה של מנגנונים למניעת ניגוד עניינים של חברי ועדות הפרסים, וכי הוא פועל בימים אלה ליצירת תקנון אחיד ובהיר עבור כל הפרסים.

באשר לדרישה לייצוג הולם יוער, בהמשך לאמור, כי המשיב מעניק פרסים במגוון תחומים והיבטים בעולם הספרות, והגיוון הוא רחב יותר מהנטען בעתירה. גם בהיבט זה אין אפוא בסיס לטענות העותרת.

5. בנסיבות אלה אין מנוס מדחיית העתירה על הסף בהיותה עתירה כללית ובלתי מבוססת. העותרת לא הניחה תשתית עובדתית לטענותיה בדבר פגמים בהתנהלות המשיב, ולפיכך אין העתירה מצדיקה התערבות או מתן הסעדים המבוקשים (בג"ץ

1901/94 לנדאו נ' עיריית ירושלים, פ"ד מח(4) 403, 411-415 (1994) וראו גם: בג"ץ 5144/12 דלאל נ' דגן (14.8.2012).

6. העתירה נדחית. אין צו להוצאות.

ניתן היום, ג' באלול התשע"ה (18.8.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט